

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Den Haag, 5 december 2024

Betreft: Consultatie Klimaatplan 2025-2035

Geachte minister Hermans,

Graag bieden wij, *ActionAid Nederland*, *CARE Nederland*, *Hivos* en *Mercy Corps*, hieronder onze reactie aan op het ontwerp-klimaatplan 2025-2035.

Rechtvaardig klimaatbeleid

Hevige bosbranden, verwoestende overstromingen en extreme hitte treffen wereldwijd steeds meer gemeenschappen. Klimaatverandering verergert bestaande ongelijkheden en heeft de grootste impact op de landen en gemeenschappen die er het minst aan hebben bijgedragen en onvoldoende middelen hebben om zich te beschermen. Als internationale humanitaire en ontwikkelingsorganisaties pleiten wij daarom voor een klimaataanpak die rechtvaardigheid, zowel nationaal als mondiaal, centraal stelt.

Wij zijn blij te lezen dat rechtvaardigheid een belangrijk onderdeel van het beoogde klimaatbeleid is, zoals vermeld in sectie 1.1, en de impact van Nederlandse emissies op het buitenland erkent. Echter, het klimaatplan bevat onvoldoende concrete beleidsvoorstellen om rechtvaardigheid op mondiaal niveau te waarborgen. Als Nederland de klimaatdoelen veilig wil stellen is een rechtvaardige, internationale aanpak nodig waarbij niet alleen gekeken wordt binnen de (Europees) Nederlandse grenzen, maar ook hoe Nederlands beleid andere landen steunt om de klimaatdoelen te halen. Dit internationale perspectief ontbreekt nu en dat schaadt de haalbaarheid van nationale doelen. De klimaatcrisis is een grensoverschrijdend probleem en vereist internationale samenwerking. Daarnaast ontbreken duidelijke maatregelen die zorgen voor bredere steun voor klimaatmaatregelen en die garanderen dat vervuilers en degenen met de grootste draagkracht de lasten dragen. Tot slot ontbreekt een gender-responsieve aanpak, ondanks dat klimaatverandering bestaande ongelijkheden, waaronder genderongelijkheid, versterkt. Hieronder volgen onze concrete aanbevelingen.

Neem het AIV-rapport *Klimaatrechtvaardigheid als noodzaak*¹ op in het klimaatbeleid, en integreer de aanbevelingen uit het rapport.

---

¹ [Klimaatrechtvaardigheid als noodzaak | Publicatie | Adviesraad Internationale Vraagstukken](#)

Dit rapport biedt waardevolle inzichten in het belang van internationale klimaatrechtvaardigheid voor een effectieve aanpak van klimaatverandering, en bevat concrete, bruikbare aanbevelingen voor beleidsontwikkeling binnen Nederland. Door deze inzichten mee te nemen, wordt het beleid niet alleen versterkt, maar ook beter afgestemd op de mondiale context en verantwoordelijkheden. Zet onder meer in op het terugbrengen van de Nederlandse koolstofuitstoot naar netto nul vóór 2050 (aanbeveling 7) dit geeft meer ruimte aan ontwikkelingslanden om het resterende koolstofbudget te gebruiken, een belangrijk onderdeel van een rechtvaardige transitie.

Integreer internationale klimaatsteun (m.n. middels klimaatfinanciering) als een centraal onderdeel van het Nederlandse klimaatplan en versterk de inzet op dit gebied.

Zonder een ambitieuze en rechtvaardige aanpak van klimaatfinanciering blijft het behalen van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs slechts een belofte op papier, waar niet alleen de meest kwetsbare gemeenschappen, maar ook Nederland zelf, de gevolgen van zullen ondervinden. Het ontbreken van financiering veroorzaakt een gevaarlijk domino-effect: veel landen in het mondiale zuiden hebben niet de middelen om over te stappen van fossiele energie en zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering. Dit vergroot hun kwetsbaarheid en belemmert hun bijdrage aan mondiale stabiliteit. In het huidige klimaatplan ontbreekt een duidelijke visie op hoe Nederland zijn verantwoordelijkheid op dit gebied kan waarmaken. Gezien de bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking is het essentieel dat klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden wordt gefinancierd met nieuwe en additionele publieke middelen, buiten het ontwikkelingsbudget, en in lijn met de principes 'de vervuiler betaalt' en 'de grootste schouders dragen de zwaarste lasten'.

Stop met alle vormen van steun en subsidies voor de productie van fossiele brandstoffen.

Dit is in lijn met het 'de vervuiler betaalt' principe en maakt veel geld vrij voor onder meer internationale klimaatfinanciering. Bovendien helpt dit het draagvlak in de samenleving te vergroten voor noodzakelijke klimaatmaatregelen. Een rapport van CE Delft in opdracht van het (voormalige) Ministerie van EZK concludeerde eerder dit jaar ook dat de afbouw van deze subsidies "de transitie naar een circulaire economie aanzienlijk zal versnellen".²

Neem een internationale voortrekkersrol richting COP30 en daarna.

Voor bescherming tegen klimaatverandering is Nederland afhankelijk van de inzet van de rest van de wereld. De afspraken van COP29 zijn onvoldoende om zowel effectieve klimaatactie als de bescherming van kwetsbare landen en gemeenschappen te waarborgen. Nederland moet zich daarom actief inzetten voor aanvullende

---

² [Onderzoek positieve impact afschaffing fossiele subsidies - CE Delft](#)

klimaatfinanciering en een effectievere mondiale klimaataanpak, die rechtvaardigheid, mensenrechten en gendergelijkheid waarborgt. Dit vereist proactief leiderschap en versterking van internationale samenwerking en solidariteit, zowel richting als na COP30.

Ontwikkel beleid dat het adresseren van de ongelijke impact van klimaatverandering centraal stelt en gebruik maakt van een intersectionele genderlens.

Hoewel het klimaatplan op verschillende punten erkent dat vrouwen bijzonder kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de klimaatcrisis, ontbreekt het woord 'gender' volledig. De afwezigheid van een gender-responsieve benadering maakt het beleid ontoereikend op het gebied van inclusiviteit en rechtvaardigheid. Het is al jarenlang duidelijk dat het structureel betrekken van vrouwen en meisjes, in al hun diversiteit, essentieel is voor effectievere inspanningen en betere resultaten op klimaatgebied.³Voor een gender-responsieve klimaataanpak is het cruciaal om (intersectionele) genderanalyses toe te passen op alle nieuwe maatregelen gedurende de gehele beleidscyclus. Daarnaast moeten genderexperts op alle niveaus van beleidsontwikkeling en besluitvorming worden betrokken.

Het transitiepad

Bij het voorgestelde transitiepad in dit klimaatplan hebben wij enkele ernstige zorgen, met name het ontbreken van een nationaal tussendoel, de nadruk op koolstofverwijdering en het gebrek aan aandacht voor rechtvaardigheid in de omgang met grondstoffen voor de energietransitie. De uitwerking van dit transitiepad is wat ons betreft niet in lijn met de urgentie van de klimaatcrisis. Wij rekenen daarom op een ambitieuzere inzet in het definitieve klimaatplan. Hieronder volgen onze concrete aanbevelingen.

Leg een wettelijk tussendoel voor emissiereductie in 2040 vast.

Zonder een duidelijk tussendoel bestaat het risico dat te late bijsturing de klimaatdoelen onhaalbaar maakt. De huidige inzet via het Fit-for-55-pakket leidt volgens de Europese Commissie al tot 88% CO₂-reductie in 2040. Wij dringen erop aan om klimaatneutraliteit in 2040 als ambitie te hanteren en ten minste de door de Europese Commissie aanbevolen reductie van -90% wettelijk vast te leggen.

Zet niet in op koolstofverwijdering als significant onderdeel van het pad naar -90%.

De beperkte capaciteit voor CCS-opslag maakt het voorgestelde scenario onrealistisch. Bovendien is het cruciaal om te focussen op effectieve emissiereductie vanuit fossiele energie, aangezien dit een duurzamer en rechtvaardiger pad is.

---

³ Lees meer over het belang van de integratie van gender in klimaat- en milieubeleid in het paper '[Eerlijk, duurzaam en effectief – Gendergelijkheid als basis voor klimaat- en biodiversiteitsbeleid.](#)'

Speel een leidende rol in Europa bij het vaststellen van ambitieuzere klimaatdoelen.

Dit kan bijvoorbeeld door actief te werken aan de uitbreiding van de Internationale Coalitie voor Afbouw van Fossiele Subsidies, opgezet door Nederland, binnen Europa, door het maken van meer concrete afspraken binnen deze coalitie, en door te pleiten voor verplichte nationale doelstellingen in het Europees klimaatbeleid. Dit vergroot niet alleen de bijdrage van Europa aan het bestrijden van klimaatverandering, maar versterkt ook de economische positie van Nederland.

Voorkom negatieve effecten elders.

Voor de Nederlandse energietransitie worden op andere plekken in de wereld grondstoffen en ruimte gebruikt, waarbij vaak de rechten van lokale gemeenschappen onvoldoende gewaarborgd worden. Daarom is het noodzakelijk om in Nederland, Europa en in het mondiale Zuiden mijnbouwbenaderingen te prioriteren die de negatieve sociale, milieu- en klimaateffecten minimaliseren. Betrek hierbij gemeenschappen, vooral vrouwen, die het hardst getroffen worden door de grondstoffensector, en zorg ervoor dat gender-responsief internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) wordt gegarandeerd. Dit moet ondersteund worden door nationale wetgeving, gebaseerd op de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) en de OESO-richtlijnen. Tot slot is het van belang dat de winning van kritieke metalen en mineralen bijdraagt aan een wereldwijde energietransitie die alle landen ten goede komt, niet alleen rijke geïndustrialiseerde landen zoals Nederland.

Wij geloven dat met een sterker klimaatplan, Nederland nationaal en internationaal kan bijdragen aan een rechtvaardige en effectieve aanpak van de klimaatcrisis. We gaan hier graag verder met u over in gesprek.

Hartelijke groet,

act:onaid

